

Podkladová informace ZÚ Kuala Lumpur ke zdravotnickému sektoru v Malajsii

Zdravotnictví je v Malajsii perspektivní a rostoucí sektor. Představuje jednu z tzv. *Národních klíčových ekonomických oblastí* v rámci Ekonomického transformačního programu, důležitou součást 11. pětiletého plánu 2016-2020 a směřují do něho významné prostředky ze státního rozpočtu i investice privátních domácích i zahraničních investorů.

Systém řízení – kompetentní místa

Koncovými uživateli zdravotnické techniky a farmaceutik jsou státní nemocnice (řízené Ministerstvem zdravotnictví se sítí v celé zemi) a privátní zdravotnická zařízení. MYS disponuje 141 státními a 214 privátními nemocnicemi. 90 % privátních nemocnic se nachází v oblasti poloostrova; ve státech Sarawak & Sabah pouze 10 %. Na trhu dominují 3 velké koncerny:

- KPJ (Kumpulan Perubatan Johor) pokrývá s 25 nemocnicemi 22 % malajsijské privátní zdravotní péče
- IHH Healthcare působí kromě MYS v dalších zemích a v MYS provozuje nemocnice s názvy Pantai a Gleneagles v KL a ve státě Penang
- Columbia Asia jako koncern s většinovým US vlastnictvím a sítí 11 nemocnic po celé Malajsii (z toho 2 ve státech Sarawak a Sabah; je přítomna také v dalších státech JV Asie).

Od r. 2007 směřuje 54-56 % výdajů v oblasti zdravotnictví poskytovatelům veřejné zdravotní péče (Ministerstvo zdravotnictví, příp. Ministerstvo obrany aj.). Privátní zdravotnická zařízení převažují z hlediska počtu, zatímco počtem lůžek a zdravotnického personálu stále na trhu dominují veřejné nemocnice (představují 71 %).

V současnosti je trendem konsolidace a koncentrace trhu zdravotnictví do rukou několika velkých hráčů. Menší společnosti jsou buď pohlceny většími, nebo v reakci na aktuální tržní mezery nabízejí úzce specializované služby (specifické nemoci, prevence apod., např. konglomerát Sime Darby, rychle rostoucí skupina BP Healthcare se 70 laboratořemi, 50 diagnostickými centry a distribuční sítí pro vývoz zdravotnických produktů z MYS do zahraničí)

Od 1.7.2013 vstoupila v Malajsii účinnost legislativa upravující jednotný registrační proces pro zdravotnické prostředky. Odpovědnou entitou je Medical Device Authority (MDA) zřízená pod ministerstvem zdravotnictví Malajsie. Pro výrobky již uvedené na trh od výše uvedeného data běží jedno a dvouleté přechodné období, na jehož konci musí být registrovány v souladu s právními předpisy.

V roce 2014 bylo Malajsijskou investiční agenturou MIDA odsouhlaseno 22 investičních projektů financovaných z domácích zdrojů v celkové výši téměř 600 milionů USD. V případě zájmu o investiční spolupráci v předmětném oboru je tato instituce logickým prvním kontaktním bodem (www.mida.gov.my).

V MYS funguje Asociace privátních nemocnic (APHM) sdružující přes 100 nemocnic po celé Malajsii. Na jejich www stránkách (www.hospitals-malaysia.org) lze najít aktualizovaný

adresář privátních zdravotnických zařízení v zemi. Seznam státních nemocnic lze nalézt na www stránkách ministerstva zdravotnictví www.moh.gov.my/gov_hospitals.

Významnou je také asociace privátních nemocnic Penangu Penang Health sdružující sedm místních privátních nemocnic. Penang se podílí na malajsijském zdravotnickém turismu z 50%.

Pro MYS se stále v rostoucí míře rozhodují zahraniční firmy jakožto optimální regionální distribuční centrum pro reexport zdravotnické techniky do dalších zemí (Čína, Indie, Korea, Japonsko). Výzvou pro malajsijské MSP je získat normu ISO 13485 pro možný odbyt v EU.

Malajsie je zahraničními investory stále vyhledávána jakožto regionální distribuční i outsourcingové centrum pro celou JV Asii (příkladem jsou B. Braun, Ansell, IBA Health, Eppendorf, Siemens, AGFA, International Columbia US LLC a Adventa Health). Malajsie je vnímána jako brána do ASEANu (580 mil. obyvatel) a do celé Asie. Asijský trh (se stále rostoucími potřebami) zdravotnické techniky představuje okolo 20 % světového trhu. Prodeje předmětné techniky a výdaje na ni rostou každoročně průměrným tempem 15 %.

A. Tendry

Státní nemocnice jsou řízeny Ministerstvem zdravotnictví MYS, které při nákupu předmětné techniky vypisuje tendry. Tendry jsou zveřejňovány na následujícím odkaze: <http://www.moh.gov.my/index.php> v sekci tender/sebut harga a jsou publikovány jen v malajštině. Reálně na ně dosáhnou pouze místní subjekty. Při vstupu do tendrů s výrobky zahraniční provenience tyto místní subjekty naráží na složité administrativní postupy a značné překážky. Rysem tendrů zůstává vysoká míra netransparentnosti. Přístup zahraničních firem ke státním zakázkám je v současnosti velmi uzavřen a tento problém je mj. předmětem jednání o dvojstranné dohodě o volném obchodu FTA mezi EU a Malajsií. V případě privátních nemocnic a jejich sítí (KPJ, IHH Healthcare apod.) rozhoduje o nákupech management daných skupin a procedura je flexibilnější.

B. Přehled – problémy – rizika

Jedná se o rychle rostoucí sektor. Již v současnosti jsou malajsijská zdravotnická zařízení vybavena špičkovou technikou na úrovni mezinárodních standardů. Rizikem je však *brain-drain* specializovaných lékařů a odborných pracovníků v sektoru zdravotnictví.

Primárním krokem pro reálné působení na trhu MYS je získat příslušnou licenci pro působení na místním trhu. V předmětném oboru ji uděluje Ministerstvo zdravotnictví. Zahraniční subjekt musí (zejména v oblasti dokumentů) splnit velmi komplikované, rozsáhlé a striktní požadavky. S problémy se potýkají i místní subjekty (místní partneři zahraničních firem), kteří se snaží na trh MYS uvést zahraniční výrobky. Proces správního řízení o udělení/neudělení je nastaven tak, že dává odpovědným pracovníkům (i osobě ministra) velkou volnost v rozhodování. Za licenční proces na Ministerstvu zdravotnictví zodpovídá Malaysia Medical Device Authority (<http://www.mdb.gov.my/mdb/>).

Komplikovaným je pro zahraniční subjekty prvotní vstup na trh vzhledem k přetrvávajícím (neviditelným, netarifním) překážkám. Zahraniční subjekt by měl mít dobře zpracovanou a průchodnou strategii vstupu na trh, která dostatečně zohledňuje místní specifika i nepředvídatelné faktory (např. v současnosti dlouho očekávané parlamentní volby s neznámým termínem apod.). Také počáteční investice mohou být vysoké v souvislosti s inflací a růstem cen v posledních letech (mzdové náklady, růst cen nemovitostí apod.). V předmětném sektoru v MYS však působí celá řada zahraničních firem, které nezaznamenávají žádné závažné administrativní překážky a omezení a řeší víceméně jen

ekonomické otázky na bázi poptávka a odbyt. Problémy a rizika jsou tedy spojeny hlavně se vstupem na trh.

C. Vládní (investiční) programy **- financování z mezinárodních zdrojů** **- reforma**

Zdravotnictví zaujímá v současných vládních strategiích jednu z klíčových oblastí rozvoje. Do cílového roku 2020 by mělo přispívat 13,6 mld. USD k celkovému HNP a mělo by vytvořit 260 000 nových pracovních příležitostí, z toho 86.000 jen v sektoru zdravotnických prostředků.

Ze státního rozpočtu MYS pro r. 2015 směřovalo do sektoru zdravotnictví 6,3 mld. USD v rámci operativních výdajů a 70 mil. USD v rámci výdajů na vzdělání. Ve výdajích na zdravotnictví na hlavu je Malajsie v ASEANu třetí za Brunejí a Singapurem. Celkové výdaje do privátního i veřejného zdravotnictví činily v minulých letech 4,4 % HDP.

Na celkových výdajích na zdravotnictví se veřejné zdroje podílejí z 55% a soukromé z 45%, a to prostřednictvím privátních zdravotních pojišťoven, příspěvek často jako benefit v zaměstnání a od samoplátců (domácích i zahraničních). Značná část obyvatel Malajsie nedisponuje zdravotním pojištěním, ale má přístup k bezplatné zdravotní péči ve veřejných zdravotních centrech, nově zahrnujících kliniky 1Malajsie v periferních oblastech (s vybavením pro základní ošetření, preventivní prohlídky apod.).

MYS rovněž vyvíjí maximální úsilí, aby se stala regionálním i světovým lídrem zdravotní turistiky. Daří se jí přilákat k absolvování nejrůznějších léčebných programů (nejvíce specializace kardiologie, ortopedie, onkologie a růst zaznamenávají také kosmetická chirurgie a odontologie) stále více pacientů ze zahraničí. Nejvíce pacientů pochází z ASEANu, přičemž až 70 % zahraničních pacientů a 50 % příjmů ze zdravotní turistiky pochází z Indonésie. Singapurští pacienti mají na základě speciálních pojistných balíčků přístup do zdravotnických zařízení v MYS, jejichž většinovými vlastníky jsou singapurské koncerny (Johor, KL apod.). Malajsijská vláda v oblasti zdravotní turistiky nabízí velkorysé daňové úlevy (100 % osvobození od daně z příjmu od zahraničních pacientů).

Hlavním vládním programem je Ekonomický transformační program (ETP). Byl vyhlášen premiérem Najibem Razakem v r. 2010 a od té doby byl několikrát aktualizován a doplněn. Prostřednictvím tzv. klíčových ekonomických oblastí (NKEAs) jsou vytyčeny priority a vyčísleny projekty malaj. vlády v jednotlivých oblastech, tak aby země do r. 2020 získala statut vyspělé země. Jednou z těchto oblastí je právě zdravotnictví a farmaceutika.

Současné priority malajsijského ETP v oblasti zdravotnictví&farmaceutik

- Podpora a marketing zdravotní turistiky v Malajsi (cílem Malajsie je stát se světovou destinací zdravotní turistiky)
- Vytvoření systému podpory klinického výzkumu
- Podpora národního farmaceutického průmyslu (s důrazem na halal aspekty)
- Zlepšení dostupnosti zobrazovacích metod (RTG, MRI apod.); 45 % RTG specialistů státních nemocnic soustředěno do aglomerace Klang Valley a Johor; dlouhé čekací doby v periferních oblastech. Rozvoj telemedicíny a outsourcingu. Renovace zastaralých zařízení zobrazovací techniky.
- MYS jako regionální středisko (ASEANu) in-vitro diagnostiky (cílem 6% růst), zejména se zaměřením na infekční a tropické nemoci rozvojových zemí, molekulární diagnostiku, vybudování národních laboratoří pro R&D v této oblasti
- Modernizace a inovace ve výrobě zdravotnického materiálu pro jednorázové použití (rukavice, katetry, biomateriál apod.)

- MYS jako regionální středisko (ASEANu) v oblasti výroby zdravotnické techniky/inventáře (na zakázku); využití tradičního elektrického&elektronického průmyslu, rozvoj zejména ve státě Penang.

Vzdělání a R&D

Výzkumná centra vznikají při velkých univerzitách, např. Universiti Malaya Health Metropolis (do r. 2016) a budou sloužit vzdělávání a výzkumu. Největší privátní koncern KPJ provozuje vlastní školy pro vzdělávání zdravotnického personálu (zejména ošetrovatelství).

Přínosem bilaterálních ekonomických vztahů v tomto sektoru je fakt, že v současnosti studuje na lékařských fakultách v ČR okolo 300 malajsijských studentů. Mnozí malaj. studenti již v minulých letech absolvovali své studium v ČR. Budoucí malajsijské lékaři tak mají možnost kromě vzdělání získat (v rámci praxí apod.) inspiraci a přehled o českém zdravotnickém a farmaceutickém průmyslu a jejich potenciálu ve vztahu k MYS.

Financování z mezinárodních zdrojů

Financování z mezinárodních zdrojů je pouze na privátní bázi a formou investic. Zahraniční investice jsou v oboru vítány, existují investiční pobídky. Hlavní institucí je MIDA (Malajsijská agentura pro podporu investic). Mezinárodní organizace vzhledem k vysokému stupni rozvoje a středním-vysokým příjmům nepovažují MYS za typickou rozvojovou zemi. MYS není poskytována žádná rozvojová pomoc vyprofilovaná na rozvoj zdravotnictví a farmaceutik. Některé státy, včetně EU poskytují transformační spolupráci a výměnu expertízy v rámci specializovaných akcí (např. *Obchodní & Investiční fórum EU – Malajsie* apod.).

○ Reforma

Po dílčí liberalizaci na přelomu let 2011/2012 (17 subsektorů zahrnujících služby v oblasti zdravotnictví, ve kterých bylo umožněno 100 % zahraniční vlastnictví) malajsijský trh čeká liberalizace dalších odvětví zdrav. služeb (koordinovaná na úrovni ASEANu), kdy zahraničním investorům by mělo být umožněno až 70% vlastnictví.

Liberalizace služeb a snižování překážek vstupu nových subjektů mj. do sektoru zdravotnictví a farmaceutik je v současnosti předmětem některých rozjednaných dohod o volném obchodu FTA, včetně mezi MYS a EU.

Světové instituce jako SB a OECD hodnotí zdravotnictví v MYS jako relativně stabilní, udržitelné a nabízející služby v dobrém poměru cena/výkon.

D. Místní firmy – konkurence

Konkurence v oblasti zdravotnictví je spíše ze strany velkých zahraničních koncernů (z USA, EU apod.). Zároveň však MYS sama řadu produktů vyrábí, týká se to např. zdravotnických rukavic, implantátů, ortopedického zařízení, zařízení pro dialýzu, zobrazovacích zařízení, apod. MYS je v současnosti největším světovým vývozcem chirurgických rukavic (60 % světové nabídky) a katetrů (80 % světové nabídky). Převažují zatím výrobky z latexu, ale paralelně dochází k rozvoji dalších „negumových“ odvětví s vysokou přidanou hodnotou (materiály jako silikon, kovové slitiny, plast).

Na trhu zdravotnické techniky v Malajsii se pohybuje velký počet MSP a některé nadnárodní korporace. V současnost na malaj. trhu operuje více než 180 výrobců zdravotnické techniky, z nichž některé s malajsijským (rukavice), jiné se zahraničním kapitálem (kontaktní čočky, zařízení pro dialýzu, elektrody, jehly, katetry, ortopedické

nástroje). Rozvoj sektoru je možný také díky rozvoji dalších navazujících odvětví, v nichž je MYS již řadu let na vysoké úrovni – elektrický&elektronický průmysl apod. (polovodiče, LED apod.).

MYS v rámci ambiciózního ekonomického transformačního programu (ETP) rozvíjí kapacity a know-how v progresivních odvětvích zdravotnictví a farmaceutik s vysokou přidanou hodnotou a R&D (např. diagnostika in-vitro apod.).

Farmaceutika

MYS je tradičním vývozcem farmaceutik. Objem exportu této komodity do třetích zemí dosáhl v r. 2014 200 mil. USD, což představuje meziročně 14% růst. V MYS velký trh představují také produkty tradiční medicíny a potravinových doplňků (tento trh má v současnosti rozměr necelé 1 mld. USD) a MYS (kulturní vlivy z Číny i Indie) plánuje další rozvoj tohoto trhu. Vzhledem ke svým komparativním výhodám (palmový olej jako důležitý zdroj) MYS vyrábí a vyvíjí farmaceutika a potravinové doplňky zejména na bázi derivátů z palmového oleje; důležitou roli budou mít související biotechnologie.

Přehled domácí konkurence v Malajsi

Top Glove Corporation Bhd
Hartalega Sdn Bhd
Supermax Corporation Berhad
Muzamal Industry Sdn Bhd
LKL Advance Metalech Sdn Bhd
Vigilenz Medical Device Sdn Bhd
OSA Technology
Granulab (M) Sdn Bhd
Straits Orthopaedics (Mfg) Sdn Bhd
Delphax Sdn Bhd
Skykod Sdn Bhd
GMMI Sdn Bhd
Allen Healthcare Products (M) Sdn Bhd
Epsilon Medical Devices Sdn Bhd
UMMI Medical & Life Sciences Sdn Bhd

E. Problémy a výzvy

- nedostatečná liberalizace některých oblastí, nízká otevřenost aktivitám zahraničních subjektů
- nekompaktní a nepřehledná legislativa
- nedostatečně odzkoušený registrační a licenční proces
- Výzvou je také (zvláště pro podniky typu MSP s omezenými marketingovými možnostmi) vyniknout nad konkurencí ze strany velkých nadnárodních koncernů z USA, Japonska, EU.
- Výzvou jsou vysoké počáteční investice (a návratnost až ve střednědobém horizontu) při založení zahraničního zastoupení v Malajsi. Výzvou je najít kvalitního a dostatečně kvalifikovaného místního partnera s odpovídajícím zázemím a kontakty.